

- rozwinięcie służb wykonawczych ochrony przyrody,
- ocenę stanu obszarów chronionych i skuteczności dotychczasowych działań w tej dziedzinie,
- ocenę stanu zasobów genowych roślin i zwierząt oraz wdrożenie programów ich ochrony,
- przyspieszenie realizacji ochrony ekosystemów szczególnie wrażliwych, obszarów podmokłych, dolin rzecznych,
- wdrożenie zasad ochrony i wykorzystania rezerwatów biosfery,
- włączenie zadań ochrony przyrody do systemu zarządzania gminami, programów gospodarczych, programu rozwoju oświaty i kultury narodowej.

Doc. dr M. Kulesza — omawiając swój projekt ustawy o ochronie przyrody (opracowany z wykorzystaniem społecznego projektu tej ustawy, przygotowanego w PROP pod kierunkiem prof. dra W. Brzezińskiego w 1981 r.) — podkreślił, że jego propozycja jest już dostosowana do aktualnych uwarunkowań ustrojowych Państwa, a w szczególności do zasad działania samorządu terytorialnego oraz wiodącej roli i funkcji zespolonej administracji rządowej. Przedstawiony projekt zakłada regulację prawną ochrony przyrody w trybie odrębnej ustawy. ze stwierdzeniem, że obie ustawy, tj. ustawa o ochronie przyrody i ustawa o ochronie środowiska, powinny być realizowane za pomocą przepisów wzajemnie skorelowanych.

W dyskusji wyrażono pogląd, że projekt ustawy o ochronie przyrody, opracowany przez doc. dra M. Kuleszę, powinien być wykorzystany przy rozwiązaniu tej sprawy w dwóch wariantach:

- jako osobnej ustawy o ochronie przyrody,
- jako ustawy obejmującej problematykę ochrony przyrody i ochrony środowiska w jednym akcie prawnym pod nazwą: „Ustawa o ochronie przyrody i środowiska”.

Uznano za celowe zastosowanie w obu tych wariantach wspomnianych wyżej założeń ustawy o ochronie przyrody opracowanych przez prof. dra T. Szczęsnego. Stanowisko Państwowej Rady Ochrony Przyrody w sprawie tych założeń zostało wyrażone na sesji w formie odpowiedniej uchwały.

Witold Kucharski

Nowa kadencja Państwowej Rady Ochrony Przyrody

W dniu 22 lutego 1991 r. odbyło się w Warszawie pierwsze posiedzenie Państwowej Rady Ochrony Przyrody, powołanej przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa na lata 1991—1995. W zmienionym składzie osobowym Rady znalazło się 30 człon-

ków wywodzących się z różnych instytucji i placówek naukowych kraju oraz urzędujący Minister i jego zastępca — Naczelny Konserwator Przyrody. Zgodnie z dotychczasową praktyką przewodniczącym Rady jest z urzędu Minister OSZNiL, obecnie doc. dr hab. inż. Maciej Nowicki. Na zastępcę przewodniczącego Rady Minister powołał Podsekretarza Stanu i Naczelnego Konserwatora Przyrody prof. dra hab. Romana Andrzejewskiego. Członkami zostali: dr Tadeusz Chmielewski (Inst. Gosp. Przestrzennej i Komunalnej, Lublin), prof. dr hab. Zygmunt Denisiuk (ZOPIZN PAN, Kraków), prof. dr hab. Kazimierz A. Dobrowolski (IE PAN, Warszawa), prof. dr hab. Jerzy Fabijanowski (AR, Kraków, na emeryturze), doc. dr hab. Zbigniew Głowaciński (ZOPIZN PAN, Kraków), prof. dr hab. Zdzisław Harabin (MOSZNiL), prof. dr hab. Anna Hilbricht-Ilkowska (IE PAN, Warszawa), doc. dr hab. inż. Janusz Janecki (AR-SGGW, Warszawa), dr inż. Marek Keller (SGGW-AR, Warszawa), prof. dr hab. Kazimierz Klimek (ZOPIZN PAN, Kraków), doc. dr Michał Kulesza (UW, Warszawa), prof. dr Włodzimierz Michajłow (PAN, Warszawa, na emeryturze), doc. dr hab. Paweł Migula (UŚ, Katowice), prof. dr hab. Romuald Olaczek (UŁ, Łódź), dr Stefania Olszewska-Kuźniarska (MEN, Warszawa), prof. dr hab. Adam Pałczyński (AR, Wrocław), doc. dr hab. Waldemar Pilarski (SGGW-AR, Warszawa), prof. dr hab. Benon Polakowski (AR-T, Olsztyn), prof. dr hab. Zdzisław Pucek (ZBS PAN, Białowieża), doc. dr hab. Zbigniew Rubinowski (Państw. Inst. Geologiczny, Kielce), prof. dr hab. Lech Ryszkowski (ZBRiL PAN, Poznań), prof. inż. Zygmunt Skibniewski (Politechnika, Warszawa, na emeryturze), dr inż. Jerzy Smykała (Nacz. Zarząd LP, Warszawa), prof. dr hab. Aleksander Sokołowski (Białowiecki PN, Białowieża), prof. dr hab. Ewa Symonides (UW, Warszawa), prof. dr hab. Tadeusz Szczęsny (MOSZNiL, SGGW-AR Warszawa, na emeryturze), prof. dr hab. Kazimierz Tobolski (UAM, Poznań), doc. dr hab. Aleksander Wasilewski (IE PAN Warszawa), prof. dr hab. Tadeusz Wilgat (UMCS, Lublin, na emeryturze), dr inż. Jan Wróbel (Krajowy Zarząd PN, Warszawa, poseł na Sejm).

Po wręczeniu przez Ministra M. Nowickiego nominacji członkom PROP przejmujący prowadzenie sptkania, Wiceminister R. Andrzejewski, zaproponował powołanie w ramach Rady 7 komisji tematycznych i 1 podkomisję, rekomendując zarazem ich przewodniczących. Są to:

1. Komisja Parków Narodowych i Rezerwatów — przew. prof. Z. Denisiuk,
2. Komisja Ochrony Krajobrazu — prof. T. Szczęsny,
3. Komisja Ochrony Zwierząt — prof. K. A. Dobrowolski,
4. Komisja Ochrony Roślin — prof. B. Polakowski,

5. Komisja Obszarów Torfowiskowych i Wodnych — prof. A. Pałczyński,

6. Komisja Polityki Ochrony Przyrody — prof. R. Olaczek,

7. Komisja Edukacji — dr S. Olszewska-Kuźniarska,

8. Podkomisja ds. Ochrony Żubra — doc. W. Pilarski.

Przewodnictwo pierwszej Komisji Minister powierzył najpierw prof. J. Fabijanowskiemu, który jednak z uwagi na stan zdrowia zrezygnował z kontynuowania tej funkcji, proponując na swoje miejsce kandydaturę prof. Z. Denisiuka. Prośba została uwzględniona.

Omawiając rysujące się problemy, do jakich przyjdzie ustosunkować się nowej Radzie, prof. Andrzejewski zwrócił uwagę na przeciągające się jeszcze prace nad koncepcją i sformułowaniem oddzielnej, jak dotychczas, ustawy o ochronie przyrody (uaktualniony projekt doc. M. Kuleszy) lub wspólnej ustawy o ochronie środowiska i przyrody (projekt doc. W. Radeckiego). Rozstrzygnięcia legislacyjne w tym zakresie mają zapasć wkrótce w Sejmie. Trwają też prace nad drugą wersją programu krajowej strategii ochrony przyrody, którego projekt powstaje pod kierunkiem prof. L. Ryszkowskiego. W związku z nowelizacją odpowiednich aktów prawnych i formułowaniem nowej polityki ekologicznej kraju Ministerstwo zwróci szczególną uwagę na ochronę zasobów żywych, różnorodności gatunkowej oraz na zróżnicowanie rangi i konsekwencji prawnych wynikających z naruszenia przepisów o ochronie różnych gatunków roślin i zwierząt. Innymi słowy nielegalne zabicie np. niedźwiedzia czy orła musi być ostrzej oceniane i dotkliwiej karane niż zabicie np. pospolitej ryjówki czy chrząszcza biegacza. Wiceminister poinformował, że przewiduje się utworzenie jeszcze w tym roku dwóch lub trzech Parków Narodowych: Mazurskiego, Magurskiego i, być może, Stołowogórskiego. W dalszej kolejności ma powstać Pomorski Park Narodowy (w Borach Tucholskich), a — poprzez wsparcie światowego Funduszu na Rzecz Dzikich Zwierząt (WWF) — także szczególnie cenny Biebrzański Park Narodowy. Powiększono do 27 064 ha Bieszczadzki PN (dotychczas 15 710 ha) i do ok. 7800 ha Rostoczański PN (dotychczas 6857 ha), planuje się powiększenie powierzchni kilku dalszych parków — Babiogórskiego, Białowieckiego, Słowińskiego, Wielkopolskiego oraz niedawno utworzonych — Poleskiego i Drawieńskiego. Wzmoczone zostaną działania na rzecz inwentaryzacji przyrodniczej w wielu rejonach kraju. W niektórych naszych parkach narodowych zaznaczył się nadmiar zwierzyny grubej, która poważnie zagraża chronionym lasom; zachodzi zatem konieczność dokonania redukcji zwierzyny w kilku parkach narodowych. Profesor R. Olaczek zwrócił uwagę na niefortunną decyzję władz administracyjnych prowadzącą do likwidacji wojewódzkich komitetów ochro-

ny przyrody, które stanowiły świetnie sprawdzającą się w działaniu i ważną organizację ekspertów, czuwającą nad prawidłową realizacją ochrony przyrody w terenie. Zasygnalizował także niebezpieczeństwo, jakie zawisło ostatnio nad parkami krajobrazowymi w związku z próbami zlikwidowania przez niektóre władze terenowe zarządów parków krajobrazowych, a w perspektywie samych parków. Zaproponował zasilenie finansowe zarządów parków krajobrazowych z funduszy Ministerstwa lub Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska. W ocenie zebranych sprawy wymagają wyjaśnień i szybkiego uregulowania.

Na zakończenie posiedzenia Rady prof. T. Szczęsny poinformował zebranych o ostatnich kłopotach z wydawaniem dwumiesięcznika „Chrońmy Przyrodę Ojczystą”, pisma założonego przez prof. W. Szafera i wydawanego przez Zakład Ochrony Przyrody i Zasobów Naturalnych PAN w Krakowie wspólnie z PROP. Z wyjątkiem roku 1990 to popularnonaukowe pismo finansowane było przez PAN, a obsługę redakcyjną i materialno-techniczną świadczył ZOPiZN PAN w Krakowie. Uzgodniono z kierownictwem tego Zakładu, że w nowych warunkach funkcjonowania instytucji państwowych i wydawnictw główny ciężar wydawania periodyku w dalszym ciągu przejmie na siebie Zakład, który jednak oczekuje włączenia się PROP i częściowego sfinansowania przez MOSZNiL wydatków związanych z drukiem pisma. Minister Nowicki i jego zastępca wsparcie takie zadeklarowali. Pismo ma być wydawane na innych niż dotychczas, bardziej ekonomicznych, zasadach. Uwzględniając zmiany organizacyjne prof. T. Szczęsny, jako dotychczasowy redaktor naczelny „Chrońmy Przyrodę Ojczystą”, funkcję redaktora tego pisma — w porozumieniu z kierownictwem ZOPiZN PAN — przekazał na ręce prof. Z. Denisiuka. Propozycja została przyjęta.

Posiedzenie miało charakter organizacyjno-programowy, ale najważniejsze znaczenie ma tu fakt, że w obecnej niezbyt ustabilizowanej jeszcze „polityce ekologicznej państwa” sprawy ochrony przyrody zachowały swą tożsamość problemową i oparły się koniunkturalnemu naciskowi obszernej problematyki środowiskowej. Utrzymanie się w strukturach rządowych Państwowej Rady Ochrony Przyrody można też odczytywać jako oznakę racjonalizacji postaw w kręgach reformatorskich wobec zagadnień ochrony życia biologicznego i dziedzictwa przyrodniczego kraju.

Zbigniew Głowaciński